Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: HEnderson 4-0807, 4-0237
Тел. УНС.: HEnderson 4-1016

РІК LXII Ч. 51. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 17-го БЕРЕЗНЯ 1954. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, MARCH 17, 1954. No. 51. VOL. LXII.

ПРЕЗИДЕНТ ОБОРОНЯЄ СВІЙ ПРОЄКТ БЮДЖЕТУ

ВІН ЗАЯВЛЯЄ, ЩО БІЛЬША ЗНИЖКА БЮДЖЕТУ ЗАГРОЖУЄ ОБОРОНІ ДЕРЖАВИ; ТВЕРДИТЬ, ЩО ЗДА НЕ ЗАГРОЖУЄ ДЕПРЕСІЯ; ВІН ПРОТИ ДЕМАГОГІЧНИХ ЗАХОДІВ ДЕМОКРАТІВ ПЕРЕД БЛИЗЬКИМИ ВИБОРАМИ

Вашинґтон. — Президент Айзенгавер кинув свій авторитет на те, щоб боронити свого проєкту фінансового бюджету на найближчий рік. Він промовляв через чотири найбільші радіові і телевізійні станції, а його промову передавали одночасно або пізніше майже всі радіопередавання в країні. Айзенгавер гостро виступив проти того, щоб збільшувати вільну від оподаткування суму, як це проєктують демократи, — до 700, або навіть до 800 долярів, бо тоді виник би такий великий недобір, що загрозив би обороні держави. Він покликувався на першого президента ЗДА Джорджа Вашінґтона, який казав, що батьки не сміють залишити довгів своїм дітям. Коли б значно зменшити його бюджетовий законопроєкт, то тоді дефіцит треба б покривати з державних боргів, і цей фінансовий тягар мусіли б оплачувати покоління. Президент не називав по імені демократів, але з його промови ясно виходило, що він виступає проти демократичних сенаторів і конґресменів, які пропонують великі знижки в податках, — хоч одночасно твердять, що президент зменшив видатки на оборону держави. Президент згадав, що це нечесна гра, і її можна б пояснювати тільки тим, що цього року мають відбутися вибори, і тому деякі конґресмени хотіли б тим дешевим демагогічним засобом здобути голоси виборців. Айзенгавер одночасно твердив, що ЗДА пристосовують господарку, яка досі працювала під знаком війни в Кореї, до мирних обставин, і заявив, що ця країна не стоїть перед депресією. Уряд має приготовані пляни, щоб не допустити до дальшої знижки в продукції і до дальшого збільшення безробіття. Він заявив, що і уряд бажає зменшити податки, і тому запропонував деякі податкові полегші одиноким батькам, що працюють і самі піклюються дітьми та іншим індивідуальним категоріям податковців, а також і корпораціям, — щоб заохотити капітал до нових інвестицій та щоб збільшити купівну силу широких верств населення. Але уряд думає зменшувати податкові тягарі ступнево, щоб не збільшувати одночасно державного заборгування, бо уряд хоче дійсно ощаджувати, а не тільки переносити фінансовий тягар теперішніх податковців на майбутніх. Президент не згадував про те, що він скористає з права „вета", якщо Конґрес ухвалить дальше зменшення федерального бюджету. „Робити дальші заощаджування в бюджеті, казав президент, це означає поважне ослаблювання нашої оборони."

Домагаються понад $37 більйонів на оборону

Вашинґтон. — Цивільні і військові шефи департаменту оборони заявили, що вони домагатимуться 37,600,000,000 долярів на оборону країни під час свідчень на Сенатській Комісії Видатків. Між цими свідками будуть секретар оборони Чарлз Е. Вилсон та адмірал Артур Радфорд, — голова об'єднаних шефів штабу. Вилсон заявив, що його свідчення вияснять широким колам громадянства, як мала б виглядати нова програма оборони, складена президентом Айзенгавером і достосована до атомової зброї. Нова програма має забезпечити країну надійною обороною на довший час у рямках фінансової спроможности держави. Про неї говорив вже президент Айзенгавер в своєму зверненні до Конґресу в справі бюджету. Нова програма передбачає нові роди зброї та поліпшення старої зброї. Це все дасть можливість зменшити кількість наземних військ, яка під час війни в Кореї становила 3,500,000 вояків.. Тепер вона значно обнизиться. Найбільше зменшення переведене буде в армії, стан якої з 1,500,000 вояків спаде до 1,100,000 впродовж найближчих 18 місяців.

Два мільйони втікачів створюють дуже поважну проблему

Ню Йорк, Н. Й. — Високий комісар для справ утікачів при Об'єднаних Націях, д-р Дж. Дж. ван Гевен Гедгарт на річних зборах жидівської організації Об'єднана Служба для нових американців, заявив, що проблема втікачів у вільному світі дуже поважна і ще й досі не розв'язана. В цілому світі живуть 2,000,000 втікачів, які з політичних, релігійних, расових і господарських причин покинули свої давніші місця поселення. В самій тільки Европі перебуває 350,000 політичних утікачів, з яких тільки 90,000 живе в таборах для втікачів, а решта приміщена в тимчасових мешканнях. „Ні одна американська організація не повинна дозволити думати тим групам громадянства, які вона обслуговує, що справа втікачів вже закінчена і що можна залишити працю, що її ведеться для тут осілих і тих, що ще можуть сюди прибути, втікачів". Д-р Гедгарт казав, що Генеральна Асамблея ОН минулого року на п'ять років продовжила існування Комісії ОН для справ втікачів і призначила для неї бюджет у висоті 17,000,000 долярів. Президент Об'єднаної Служби Волтер Віріnґер заявив, що новий іміґраційний закон, який допускає до цієї країни 209,000 нових іміґрантів поза звичайними квотами, задовольняє хіба тільки ті „ворожі сили, які побивалися за ухваленням іміґраційного закону МекКаррана-Волтера".

УНС І „СВОБОДА" ҐРАТУЛЮЮТЬ Д-РОВІ СТ. ВИТВИЦЬКОМУ

Український Народний Союз і „Свобода" вислали д-рові Степанові Витвицькому ґратуляції з нагоди обрання його президентом Української Народної Республіки. В каблеграмі, підписаній п. Дмитром Галичиним, головою УН-Союзу та д-ром Л. Мишугою, відповідальним редактором „Свободи", сказано: „З нагоди Вашого вибору на пост президента Української Народної Республіки на вигнанні, прийміть наші щирі ґратуляції та найкращі побажання у виконуванні Вашого відповідального завдання".

УСІ ЗАКЛИКАЮТЬ ДО ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ПОЛІТИЧНИХ СИЛ КОВКОЛО У. Н. РАДИ

В ДРУГОМУ ДНІ СЕСІЇ У.Н.РАДИ І. БАГРЯНИЙ ТА С. ДОВГАНЬ ЗВІТУВАЛИ ПРО ПРАЦЮ ДЕРЖАВНОГО ЦЕНТРУ

Мюнхен, Німеччина. — Об'єднання навколо Українського Державного Центру всіх українських політичних сил на еміґрації — це головна нотка, що прозвучала під час Третьої Сесії Української Національної Ради минулого тижня. Заклики до такого об'єднання повторювано в численних привітах та в звітах і промовах під час нарад. Закликом до такого об'єднання закінчив свій звіт діючий перед сесією заступник голови УНРади, п. Іван Багряний.

Другий день сесії розпочався відчитанням дальших привітів та вибором комісій: Реґуляміново-мандатної (М. Хробак, Ф. Гаснко, Ю. Бойко, В. Діберт, Є. Ґловінський), Адміністративно - політичної (Ю. Бойко, М. Воскобійник, В. Діберт, М. Лівицький, Л. Макарушка), Військової (М. Шраменко, М. Дорожинський, С. Созонтів, П. Закусило, І. Попович), Фінансової (Є. Ґловінський, М. Дорожинський, І. Луцишин, Ф. Пігідо, М. Тофан), Правничої (М. Хробак, О. Бойдуник, Ф. Расчка, А. Чернецький, О. Юрченко) та Зовнішніх справ (М. Лівицький, Д. Андрієвський, М. Воскобійник, С. Довгаль, П. Феденко, Р. Голіян). Опісля голова Сесії, І. П. Багряний, передав головування інж. О. Бойдуникові. а сам відчитав звітну доповідь з діяльности Президії УНРади.

Промовець насамперед вказує, що той факт, що скликання III Сесії УНРади відбулося аж по чотирьох з половиною роках після II Сесії, свідчить про поважні причини, що спонукали до цього. Всі ці причини коренятьcя в ненормальному становищі політичної еміґрації.. Звідси випливає і фінансове убожество. Але конкретні причини це були ті, що не зважаючи на той факт, що Президія питання скликання Сесії розглядала аж 21 раз — Сесії скликати не можна було через хвороби і смерть найвидатніших українських діячів, як І. Мазепи, Б. Іваницького, С. Барана і, врешті, Президента УНР А. Лівицького.

Не зважаючи на всі неприятливі умови, роля Української Національної Ради невпинно зростала, міцніла і Державний Центр набирав все більшого і більшого значення.

Цьому сприяли такі моменти: 1) рішуча і безкомпромісова постава УНРади в боротьбі проти наступу московського великодержавництва; 2) послідовна політика УН Ради на довершення консолідації українських політичних сил і 3) послідовне і вірне дотримання коаліції партій, об'єднаних в УНРаді.

Неприятливим фактором, що перешкоджало праці УН Ради, була невпинна боротьба, що її провадила і провадить опозиція — кола ОУНр, ЗП УГВР та СГД. Але якраз на тлі цієї кампанії найкраще й видно зріст авторитету та значення Укр. Нац. Ради. Одною з головних причин боротьби проти УНРади з боку одних — було намагання діяти сепаратно, а з боку інших — творити чи вірніше підтримувати і активізувати другий центр, УГВР, як „уряд в Краю".

Оця двоцентровість завдавала найбільшої шкоди українській справі, бо вносила розкол в українську еміґрацію.

Чи вживала УНРада заходів для ліквідації двоцентровости? Безперечно, так. В роки 50—51, ще за головування в УНРаді д-ра Іваницького й за головування в ВО проф. І. Мазепи, активізувалася справа переговорів з ЗП УГВР і відбулося кілька спільних нарад за участи п. д-ра С. Витвицького, тоді Заступника Голови ВО та ін. Ініціятиву проявляло найнаполегливіше ЗП УГВР, бо їй залежало на переговорах, що мимоволі ставили їх в позицію рівнорядного чинника, чого вони й добивалися. Але саме з цих причин ВО зовсім нерадо йшов на розмови, обстоюючи ліквідацію двоцентровости через ліквідацію „уряду" УГВР і підпорядкування його УНРаді в ролі функції революційного Центру. Один час навіть доходило на пропозицію ЗП УГВР до створення спільних конференцій в питаннях міжнародньої політики, що одначе не було апробоване ВО, а тому й не було здійснене.

Для довершення консолідації УНРада не лише тримала постійно свої двері для ОУНр і СГД відчиненими, але й підтримала лист УККА з травня 1952 р. в справі консолідації, ухваливши лист-відповідь Укр. Конґресовому Комітетові, задемонструвавши своє позитивне ставлення до консолідації.

УНРада фінансово хоч і була небагата, але не залежала від жадних сторонніх чинників. Засоби УНРади складалися: з реалізації Позички Визволення України, зі збірок податку 22 січня, з відраховань Укр. Конґресового Комітету.

В складі УНРади за звітний період відбулися такі зміни:

В квітні 1950 р. вибула з УНРади фракція ОУНр, що становила перед тим опозицію всередині УНРади. Таким чином в УНРаді лишилося п'ять фракцій. За цей період в Президії УНРади зайшли такі зміни: замість п. Денисенка, що виїхав до ЗДА, прийшов інж. І. Попович, замість сл. п. Б. Іва-

(Продовження на стор. 4-тій)

30,000 КОМУНІСТІВ АТАКУЮТЬ ФОРТЕЦЮ В ІНДО-КИТАЇ

Ганой. Індо-Китай. — У битві за фортецю Дієнбієнфу у північній частині провінції Ляосу французи вислали літаками підмогу і скинули її парашутами. Ця парашутна операція відбувалася під сильним артилерійським вогнем. Видано повідомлення, що наступні парашутні з'єднання перебувають в дорозі на поле битви. Вона йде довкола названого міста, що його французи уфортифікували в сильний опірний пункт, сподіваючись, що тим шляхом мусить іти кожна спроба комуністів вдертися до Ляосу. Наступ комуністичних партизанських військ, що безупинно дістають допомогу зброєю і воєнним вирядом від комуністичного Китаю, розпочався останньої суботи. Битва триває третій день. У першому французькому повідомленні сказано, що тільки в перший день наступу комуністи втратили коло 1,000 осіб вбитими й раненими, а власні втрати окреслено, як „замітні". Битву припинено в неділю на три години, щоб забрати з джунґлів убитих і ранених. Загалом — як повідомляють закордонні кореспонденти з Індо-Китаю — комуністи зосередили 30,000 війська проти Дієнбієнфу. Вони окружили те укріплене місто й почали підступати до нього, атакуючи спершу найбільш висунені форти. Два такі висунені вперед аж до самої джунґлі укріплені пункти комуністи здобули вже, дармащо — як впевняють французи — ціною коло півтори тисячі жертв. Комуністичне командування, за давньою російською тактикою, не рахується з людськими втратами. Тому комуністи мабуть атакуватимуть дальше, не маючи — як пише військовий коментатор „Ню Йорк Таймс-у" Болдуїн — нічого до втрачення: коли виграють і здобудуть Дієнбієнфу, то матимуть великий стратеґічний і політичний успіх, бо з військового боку матимуть відкритий шлях вглиб провінції Ляос, а політично — являться в Женеві, як велика сила.

Коли ж комуністи програють битву, то всеодно зможуть покликуватися на свій поважний військовий потенціял. Оборонці Дієнбієнфу складаються головно з африканських військ Франції, чужинецького леґіону і деяких французьких та в'єтнамських військ, разом коло 12 до 15,000, отже на половину менше від атакуючих. У зв'язку з Женевською конференцією, де має рішатись справа індокитайської війни, яка є пов'язана з міжнародною позицією червоного Китаю, ця остання битва в Індо-Китаї приковує увагу міжнародного військового і політичного світу і є найповажнішою міжнародньою подією дня.

Демократи вбачають хаос в бюджетовому пляні Айзенгавера

Вашинґтон. — Демократичні сенатори й конґресмени твердять, що в бюджетовому пляні Айзенгавера панує хаос, подібний до того, який був у 1929 році, коли в ЗДА почалася велика депресія. Сенатор Дж. Вільям Фулбрайт заявив, що республіканці повторюють помилку з 1930-х років, коли допустили до депресії, а сенатор Волтер Ф. Джордж, демократичний фахівець у податкових справах, підтримує сен. Фулбрайта і заповідає, що буде боротися проти бюджетово-податкових плянів президента. Проте Айзенгавер не зрікається своїх плянів осягнути якнайменший дефіцит у бюджеті на найближчий фінансовий рік, що починається 1 липня 1954 року і промовлятиме через радіо й телевізію, щоб боронити свій бюджет і не допустити до підвищення на 100 долярів звільнюваної від оподаткування суми в 600 долярів на особу. Якби демократам вдалося підвищити цю суму до 700 долярів, державна скарбниця втрачала б 2,400,000,000 долярів річно, і на таку саму суму збільшився б державний недобір, запроєктований на 3,000,000,000 дол. Сенатор Фулбрайт заповів, що демократи домагатимуться такого самого часу, який дістав президент Айзенгавер, щоб відповісти йому на його промову в справі бюджетової політики.

Замішання в зв'язку з щепленням проти дитячого паралічу

Ню Йорк. Н. Й. — В зв'язку з щепленням проти дитячого паралічу (полio) виникло деяке замішання серед широких верств населення. Справа в тому, що в роках 1951 і 1952 д-р Вільям Геммонд щепив проти цієї недуги ґамма ґлобуліною. Ці щеплення, як стверджено на основі пізніших обсервацій, забезпечували проти дитячого паралічу у 80 відсотках, але діяння їх було короткотривале. В 1953 році щеплення ґамма ґлобуліною поширено на всі округи ЗДА, де лютує ця недуга. Щеплено не тільки дітей, але й осіб, які стикаються з хворими на поліо дітьми. Голова Крайової Фундації для боротьби проти дитячого паралічу, Безіл О'Коннор заявляє, що важко ствердити, чи масове щеплення ґамма ґлобуліною було успішне, бо замало зібрано даних про наслідки щеплення. Тепер д-р Джонес Е. Солк із Пітсбурзького університету винайшов нову сироватку, якою з добрим успіхом нащепив 1953 року 5,000 дітей. Цього року він має нащепити від 500,000 до 1,000,000 дітей, і запевняє, що його сироватка забезпечує проти поліо на все життя. Щепити будуть три рази, у відступах часу одного і чотирьох тижнів, бо існують три роди вірусів, які викликають поліо.

Парлямент на Формозі домагається наступу проти комуністів

На націоналістично-китайського маршала Чіянґ Кай-шека посилюються натиск, щоб він здійснив давно дану ним обіцянку і розпочав наступ на суходіл, де панує комуністичний режим. Національно-китайський парлямент на Формозі прийняв постанову, в якій домагається від уряду приспішити мобілізацію проти комуністичних китайських сил з метою виступити збройно проти комуністів. „Остаточні приготування — сказано в цій постанові — мають бути завершені впродовж одного року". Китайські націоналістичні політики висловлюють острах, що добре зорганізована, а властне реорганізована китайсько-національна армія „заржавіє", себто втратить бойовий дух і зледащіє, коли довго стоятиме осторонь бойових дій. За 3-5 років, сказав прем'єр Чіянґ Кай-шека, Чен, націоналісти втратять вже можливості заатакувати Китай, і тоді китайські комуністи зможуть напасти на Формозу. Сам Чіянґ Кай-шек говорив недавно, що 1954 рік буде „вирішним".

ЗДА забагато інформують про себе — каже голова Центральної Розвідчої Аґенції

Вашинґтон. — Голова Центральної Розвідчої Аґенції, Аллен В. Доллес, заявив, що ЗДА забагато інформують про себе через радіо та пресу, і совєтські шпигуни не потребують витрачати часу на здобуття деяких відомостей. „Я багато заплатив би за те, сказав Доллес, щоб міг знати про СССР стільки, скільки знають комуністи про ЗДА, читаючи американську пресу. Ми оповідаємо забагато Росії". Доллес твердив також, що навіть американський уряд надто багато оповідає про те, що повинно бути таємницею. Те саме стосується й до наукових журналів та технічних видань. Цю заяву склав Доллес представникові американського магазину „Ю. С. Нюз енд Ворлд Ріпорт".

Замість прав стейту пропонують Гаваям і Алясці статус Комонвелту

Вашинґтон. — Сенатор А. С. Майк Монроні заявив, що він пропонуватиме признати для Гаваїв і Аляски статус Комонвелту, а не права стейту ЗДА, як домагаються законопроєкти в Конґресі. Кілька сенаторів заявили, що будуть підтримувати внесок Монроні. Досі тільки острів Порто Ріко має статус Комонвелту у відношенні до ЗДА. Загально вважають, що сенатор Монроні своїм внеском змагає до того, щоб відложити справу надання прав стейту Гаваям і Алясці. Надання права стейту Алясці порушило б основні права індіян, ескімосів і алеутів, які там живуть і користуються привілеями, подібними до тих, що їх мають індіяни, які живуть у резерватах в ЗДА.

Проф. М. Ветухів виступив у телевізії в Питсбурґу

Питсбурґ, Па. — У неділю 7-го березня проф. М. Ветухів, голова УВАН у ЗДА, виступав в зорганізованій місцевим Університетом телевізійній програмі: „Справа проти комунізму". Це вже другий український виступ в цій програмі, після виступу пані Івченко в дні 10-го січня. Проф. Ветухів говорив про українське шкільництво під Совєтами, характеризуючи його як „зорганізовану машину індоктринації" з метою створити стандартного совєтського громадянина. Комуністичне виховання дітей починається вже від колиски і проходить систематично аж до високої школи. Вся історія, література й наука перекручена в дусі комуністичної пропаґанди. Проф. Ветухів підкреслив, що по совєтських школах провадиться антирелігійна пропаґанда, але „український нарід глибоко релігійний, його релігійні традиції передаються від одного покоління до другого і не легко їх стерти". Важливим аспектом совєтської пропаґанди є проблема національностей. Проф. Ветухів твердив, що „українці не є росіянами, а тому совєтська пропаґанда всіма силами намагається викоренити у них національну свідомість і защепити совєтський патріотизм з великим респектом до росіян". Тому й шкільні підручники української літератури трактують більше про впливи російської літератури на українську, як про процеси розвитку оригінальної української літератури.

Перед виступом проф. Ветухова висвітлено карту України і стрілкою показано Харків, як місце походження доповідача. По закінченні виступу під світлиною проф. Ветухова подано підпис: „Юкреніен професор".

Проф. Ветухів виступив опісля як доповідач на Шевченківській академії, що відбулася того ж дня в Питсбурґу. (В.К.)

Англійці хочуть торгувати з китайськими комуністами

Берлін. — Гарячкові й наполегливі заходи англійських промислових кіл поширити сферу своїх торговельних зв'язків на комуністичний Китай виявились в рішенні вислати делеґацію з 40 чільних британських промисловців і торговельників до Східнього Берліну, де вони мали зустрінутись з китайськими комуністами, які чекали там, правдоподібно, від часу Берлінської конференції. Тим часом несподівано в останній хвилині делеґація заявила, що до Берліну не поїде. Англійське міністерство закордонних справ заперечило, начебто це воно „порадило" промисловцям відкласти свою подорож, але в Лондоні кружляє поголоска, що таки це було дійсною причиною відмови делеґації. Проте два англійці таки поїхали до Берліну, не зважаючи на становище міністерства, але їх чекало розчарування, бо зустріч з китайськими комуністами не відбулася. Голова Комітету для торгівлі з Китаєм запевнив, що це тільки тимчасове відложення переговорів, і при цій нагоді заперечив, нібито він сам і його Комітет належать до комуністичного фронту.

Викрито таємну радіовисильню в угорському посольстві в ЗДА

Вашинґтон. — Як повідомлено під час переслухування в Конґресі, в угорському посольстві в ЗДА викрито таємний радіопередавач. Працю цього радіопередавача припинено, але державний департамент не має права змусити усунути цей апарат з будинку посольства. Про це говорив на Конґресовій Підкомісії Видатків заступник асистента державного секретаря Торстен В. Келіджарві ще 14 січня цього року, але його зізнання аж тепер опубліковано. Келіджарві заявив, що жадне чуже посольство не має права мати надавчий радіоапарат на території ЗДА, але деякі посольства закупили собі такі апарати та потрібне до них влаштування, і одне посольство таємно надавало різні вістки. Келіджарві „не міг" сказати, яким способом викрито таємну радіовисильню в угорському посольстві.

В АМЕРИЦІ

● Минулого 1953 року американці витратили закордоном 1,077,000,000 долярів під час своїх подорожей, а за час, що минув від закінчення війни видали в чужих країнах 6,351,000,000 долярів, — як повідомляє Амерікен Експресс Компані.

● Недавній землетрус в Ґватемалі пригадав науковцям, що кожного року в цілому світі буває коло мільйона землетрусів, але сейсмографічні стації не повідомляють про них широго громадянства.

● Пенсилвенійська залізнича компанія вибудує в Филаделфії залізничний двірець, що коштуватиме 100,000,000 долярів. Цей будинок стоятиме коло Сити Голл і буде подібний до Центру Роккефелера в Ню Йорку.

● Астрономи збираються 29 березня на наради, щоб узгіднити свої обсервації Марса, коли він у червні цього року наблизиться до нашої землі і буде віддалений від неї тільки на 40,000,000 миль. Це буде найближча віддаль Марса від Землі з 1939 року. Науковці хочуть устійнити, чи дійсно на Марсі існує можливість життя, і що означають ті канали, що їх наявність віддавна стверджено.

● Місто Ню Йорк повинно мати 20,800 поліцистів, а має їх тільки 19,800, отже 1,000 поліцистів бракує. Комісар поліції Френсіс В. Г. Адамс заявив, що низька платня — причина, чому молоді люди не радо голосяться до поліційної, часом небезпечної, служби.

● Урядовець Комісії Атомової Енерґії Дейвід Т. Шов повідомляє, що вістки про зникнення атомових таємних документів, які появилися були в пресі минулого тижня, не відповідають дійсності.

● Журнал „Лайф" незабаром друкуватиме спогади генерала Кортні Вітнея під заголовком „МекАртур і його зустрічі з історією".

В СВІТІ

● Молотов повідомив британського міністра закордонних справ Ідена, що чотири совєтські громадянки, дружини англійців, що працювали як дипломати в СССР, „розвелися" з своїми чоловіками. Англійський уряд впродовж кількох років даремне намагався дістати від совєтського уряду дозвіл на виїзд цим жінкам з СССР до своїх чоловіків. Тільки одній жінці, дружині англійця, а також 6 жінкам, дружинам американських громадян, дозволено виїхати з СССР. Згадані британці тільки від Ідена дізналися, що їхні дружини з ними „розвелися".

● У Парижі відкрито „міжнародну школу", головно для дітей старшин і службовиків головної квартири НАТО. До цієї школи записалось: 135 французьких дітей, 87 американських, 75 англійських, 45 голляндських, 20 канадійських, 20 італійських, 8 турецьких, 5 данських, 5 бельґійських, 5 грецьких, 2 норвезькі, 2 південно-африканські й 1 люксембурзька.

● З-поміж 14,000 китайських „неповоротців", що попали були в полон у Кореї, відмовилися на „скринінґу" вертатись до Китаю і потім дісталися на Формозу, виявилось 3,918 колишніх членів китайської комуністичної партії. На Формозі відбулась формальна публічна церемонія, на якій вони виреклись комуністичної партії і комунізму.

● Жидів є у всьому світі 11,627,000, з чого більше як 5 мільйонів живе в З'єдинених Державах. У Совєтському Союзі нараховують жидів на 2 мільйони, а в Ізраїлі живе їх тільки 1,463,000. Це — офіційні цифри з „Амерікен Джуїш Ір Бук".

● Японський корабель „Коан Мару", поємности 7,000 тонн відплив до совєтського порту Находка, щоб забрати 464 японців, що їх Совєти звільнили з невільничих таборів. Вантаж корабля — харчові і одягові пакунки для тих японців, які ще перебувають в совєтських таборах, запроторені туди після закінчення останньої війни.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобв'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЯКА ПОЛІТИКА НАЙКРАЩА ДЛЯ АМЕРИКИ?

Бувший демократичний кандидат на президента, Адлей Стівенсон, критикував недавно через радіо республіканську адміністрацію та її речника, президента Айзенгавера. У політичному та військовому розумінні це була критика „нового обличчя". Так назвав Стівенсон республіканську політику, підкреслюючи, що властиво не відомо, хто в ній заважує — Айзенгавер, чи МекКарті. На ті закиди відповів віце-президент, Ричард М. Ніксон, доказуючи „фактами" в чому „нове обличчя" різниться від „старого". Не будемо входити в подробиці цієї відповіді. Пам'ятаймо, що це вже почалася передвиборча кампанія і про ті речі доведеться ще не раз чути. Все таки в промові Ніксона є щось таке, про що добре знати, зокрема загорілим партійникам.

Ніксон заявив, що „нове обличчя" відрізняється від „старого" в першу чергу тим, що як кожного тижня сходяться найближчі дорадники президента Айзенгавера на наради, то, в дискусії над різними проблемами закордонної політики чи оборони, завважує тільки те, яка політика найліпша для Америки. Він критикує демократичну адміністрацію за те, що довелося республіканцям перебрати „в спадщині", себто за великі успіхи Совєтів — без втрати одного совєтського вояка, а що відноситься до загарбання ними сателітських країн та інспірованої ними війни в Кореї, яка коштує дорого американський нарід, бо ж у ній втратили своє життя або здоров'я 125,000 американських хлопців. „Нове обличчя", говорив Ніксон, не дасть себе заскочити, проливати американську кров та виснажувати себе фінансово де і коли це Кремлеві вигідно. Відплата за нову аґресію прийде там, де це буде вигідне для Америки та вільного світу і звідки буде можна вдарити Совєти найболючіше ,і то різними родами зброї. „Тепер можемо бути певні,, що наші перемоги на полях боїв не будуть в будучині змарновані дипломатами при зеленому столі", говорив Ніксон. До цього Ніксон додав ,що як „аґресори почнуть війну, то вони будуть за неї теж і відповідальні". На цій постанові заважив президент ЗДА, який є одночасно в теперішній час і „одним з найбільших військових провідників світу", справжнім знавцем військової справи.

Другим ,що є найліпше для Америки, є те, що „нове обличчя" добачує в комунізмі та комуністах великого внутрішнього ворога, який впродовж довгого часу займав різні важливі становища, знав найбільші таємниці та передавав їх Москві. Але навіть з тою „поганню" треба чесно боротись, бо коли ми в боротьбі з комуністами за охорону свободи вживаємо нечесних засобів, то тим самим нищимо свободу, говорив Ніксон. Таких самих засобів треба б вживати і при допитах, що їх ведуть конґресові комісії, в тому числі й та ,яка досліджує протиамериканську діяльність. Це знов таки є ясною відповіддю адміністрації на критику допитів, ведених сенатською підкомісією, в якій головує сенатор МекКарті. Згадано теж і за шкоду з особистих порахунків, лайок та обмов ,бо треба канцентрувати увагу на проблеми, на те, чи можна мати мир і добробут, і то в один і той самий час, що є програмою адміністрації.

Ніксон переконався на підставі власного досвіду, що президент Айзенгавер ,коли йому доводиться рішати у важливих справах ,ніколи не кермується політично-партійними мотивами, нічим, що є низьке, панічне, необдумане, імпульсивне. Заважує в нього тільки те, що є добре для Америки як цілости, тому — каже Ніксон — це велике щастя для Америки, що вона має таку особу в проводі; це теж велике щастя і для цілого світу. Помилки може поробити і ця адміністрація ,але якщо так станеться, то ні адміністрація, ні партія не будуть їх закривати, але публічно визнають, що помилялись. Тому, що крайні елементи легковажили собі комуністичну небезпеку і замовчували протиамериканські діяння, не диво, коли тепер ця небезпека виходить на яв у всій повноті та що є другі крайні, що її переборщують.

Не є з критикою попередньої адміністрації цілком так, як це представляє Ніксон. І не така проста справа з миром і добробутом в один і той самий час, як довго сидять при владі кремлівські диктатори. Зате годі не годитися з слушними завв'агами про чесні засоби в боротьбі, як і тим, що добро країни, а не партії, мусить бути на першому місці.

ПЕРЕБІЛЬШУВАННЯ І НЕДОЦІНЮВАННЯ

Нездорова атмосфера кожної еміґрації проявляється, мабуть, найяскравіше у перечуленні людей. Вони стають нервозними й дрібничковими і затрачують почуття міри в осуджуванні людей і явищ. З великою прикрістю треба ствердити, що цією рисою визначаються також численні українці в ЗДА, дармащо тут не повинно бути тієї атмосфери, що її головним джерелом є брак стабільности життєвих відносин, брак почуття ґрунту під ногами, брак можливости плянування на довшу мету, однаково як щодо приватних справ одиниці, так і щодо справ громадських. Із „запусканням коріння" в американський ґрунт повинно б зростати й те зрівноваження, яке йде впарі з більш філософським підходом до всіх справ, Тим часом українське громадянство в Америці все ще відзначається аж надто часто відсутністю того спокою, об'єктивности й толеранції ,які є прикметами направду зрілих і повновартних громадянств. У нас завжди помітний гін — або перебільшувати малі й маловажні справи і зчиняти з їх приводу величезний шум, або недоцінювати справи дійсно великі й тому залишати на боці розв'язування великих проблем.

Перебільшування, як правило, пов'язане з демагогічними виступами. Прикладів з недавнього минулого і сучасного — безліч, а до того життя раз-у-раз постачає нові. Як страшенно перебільшувано дрібні випадки непорозумінь між спонзорами і новоприбулими іміґрантами, або невдоволення одних одними, оперте у величезній мірі на взаємному незнанні й нерозумінні! Адже на цьому виросла була ціла проблема „ми — ви" і, здавалося, повік залишиться прірва. Нині вже майже й сліду нема з тієї „проблеми" і люди вже навіть забули ,якими пристрасними були настрої і дискусії чотири роки тому. Бували на Політичній Раді Українського Конґресового Комітету засідання ,які голосним відгомоном відбивалися серед українського громадянства, розпалюючи пристрасті, неспівмірні з дійсним значенням спорів, чи голосувань на тих засіданнях. І напевне нині слушно видаються маловажними ті причини, що тоді доводили навіть до натяків на можливість розбиття й розколу. — Одна партія зробила собі один з'їзд. Його бічні лаштунки могли викликати слушні застереження. Але чи шум довкола досить невеликої і неповажної справи виправдував аж той шум, що зчинився довкола неї?! — Посваряться на місцевому ґрунті якісь громадяни чи організації, що вони їх заступають, — і вже така ворожнеча, що перешкоджає виступати одностайно назверх в загальнонаціональних святах. Чи буде виступати той чи інший громадянин з промовою на академії — справа, від якої залежить життя або смерть! Станеться десь якийсь прогріх, не випаде як слід імпреза, зайде помилка з якимсь конкурсом, або навіть і не помилка, але дискусійна полагода, — відразу вибухає буря. І всі ті бурі є бурями в склянці води. Вони швидко заспокоюються і забуваються. Але скільки енерґії вони забирають, скільки нервів псують активним громадянам! І навіщо вони взагалі комунебудь потрібні?!

І навпаки. Заходить справа направду велика, роками говориться і пишеться про неї, але не знаходить вона ніякого або майже ніякого відгуку. Просто люди або залініві, щоб вгризтися і зрозуміти дану проблему і її вагу, або занадто вигідні, і не беруться до неї з тої причини, що для розв'язання такої справи треба багато труду, терпеливости і завзятости, або занадто ласі на популярність, яку бояться втратити через малу популярність характеру справи. — Сюди належить, наприклад, проблема злуки різних паралельних чи тотожних організацій. Хоч кожна з двох - трьох організацій того самого типу ледве клигає, а буває, кожна з них напівфіктивна ,проте заздро кожна з них береже свої „суверенности", із усіма своїми виділами, контрольними комісіями, амбіціями і прив'язанням до назв. До цього явища легковаження направду великих проблем, належить жертвенність: щораз більше громадян уподібнюються до тієї стіни, об яку б'ється горохом, — статтями, закликами, найголовнішими і найпереконливішими. — Існує нерозв'язана величезна проблема релігійної толеранції, що її не було в Україні, а тут, в ЗДА, наполегливо домагається розв'язки — для добра нації і Церкви. — Є проблема молодого покоління, тут уже народженого з родин, давніше і недавно сюди прибулих. — Є проблема достойного єдиного фронту в усіх справах, які є направду великі і які повинні наче автоматично всіх нас єднати, а не роз'єднувати.

Роздування малих справ і легковаження великих є найбільшою і найповажнішою болячкою українського життя, — як серед української еміґрації в Европі ,так і в українській громаді на американському континенті. Коли відповідальні на своєму громадянському відтинку діячі матимуть вичуття і зрозуміння, як відділяти речі малі від великих та зуміють відповідно ставитись до одних і других, щойно тоді буде менше непорозумінь, менше суперечок, менше ґеттоїстичних груп, а більше гідности і змісту. І тоді високо піднесеться повага української справи в очах усього світу.

Микола Галій

ПЕРЕЯСЛАВ І МОСКОВСЬКЕ ЛИЦЕМІРСТВО

З перших же днів після Переяславського договору Москва застосувала всілякі засоби, щоб поневолити український нарід. Проти тих, хто не хотів підкоритися диктатові Москви, застосовувано нагінку. Відтягувано українську інтеліґенцію від народних мас і прискорювано русифікаційний процес. Вигадано навіть теорію, яка проповідувала, що українська мова є не самостійною мовою, а провінціяльною говіркою простого люду, якою не можна творити ніяких культурних вартостей. Для піддержання тієї безглуздої теорії царський деспотизм не зупинився навіть перед безсоромною провокацією, заявляючи, що українофіли вводять в українську мову придумані слова, а також слова взяті із мов польської та німецької. Ось що читаємо в цьому неграмотному документі московського уряду:

„К этому считаю необходимым присовокупить, что правительство не находит возможным отменить все меры против развития украинофильства, стремящегося... путем особого правописания и введения в малорусский говор новых слов вновь придуманых и взятых из языков польского и немецкого..."

Коли ж царський деспотизм і лідери московського чорносотенства переконалися, що національного українського руху не можна спинити ніякими теоріями та провокаціями, рішено вживати насильства. Укази 1863, 1876 і 1895 рр. були дітьми гніву і страху московського імперіялізму.

Та не зважаючи на все лихоліття, український народ дочекався загибелі деспотичної імперії. Прийшла революція ,а з нею відродження української нації. Творча енерґія гніченого віками народу розлилась по всіх усюдах. Під подихом волі український народ кинувся з небувалим в історії розгоном надолужувати те, що йому було заборонене протягом століть.

Але большевики, зайнявши Україну збройною силою, після кількох років маневрування в національному питанні виявили, що українська справа їм так само ненависна й ворожа, як і їхнім попередникам, царським імперіялістам.

Різниця між царською і большевицькою стратеґією була та, що остання, в наступі проти українства, застосовувала інші методи. Під гаслом боротьби з контрреволюцією й українським буржуазним націоналізмом большевики повели цькування на кожний політичний й культурний український прояв. Маючи вже від попередників досвід у боротьбі з українством, московсько - большевицькі імперіялісти знали, що до тієї мети вони можуть дійти лише через поголовну заглугу українського політичного і культурницького активу. Для цього послужили постанови XVI з'їзду партії. Одначе знищити всю еліту, виморудвати десятки тисяч культурних працівників, — не було легко. Масове винищення української інтеліґенції від членів Академії Наук аж до вчительства народних шкіл, мусіло бути чимось виправдане. Отож, була застосована найогидніша провокація Кремлю, яка пожерла десятки тисяч української інтеліґенції різних професій. Лише так можна пояснити, чому весь український актив та найбільше заслужених для української науки й культури працівників затавровано тавром аґентів та шпигунів західніх держав та їх генеральних штабів. Зорганізований Москвою в Україні злочин був такий страшний, а його жертви такі великі, що потрясли сумлінням навіть деяких байдужих до українства західніх комуністів. Знаний французький письменник Віктор Серж писав:

„Тепер в Україні відбуваються масові арешти. Континґент арештованих становлять переважно українські робітники й культурні працівники. „Вина" цих арештованих подвійна: не тільки опозиційність ,але й сепаратизм. Що очікує тих революціонерів після московської розправи, легко собі уявити: смерть! Українська соціяльна й національна визвольна справа має загинути, обмазана брудом брехні і крови".

Від того часу минуло дев'ятнадцять років. І тепер, в наявності нечуваної трагедії народу, в 300-літню річницю Переяславського договору, ці самі кремлівські злочинці з притаманним їм цинізмом говорять:

„Велика допомога, яку постійно давав Україні великий братній російський народ у його змаганнях до волі. Всі спроби буржуазних націоналістів розбити й знищити суверенне право українського і російського народів будуть безпощадно зліквідовані".

Не стає слів у людській мові, щоб окреслити таку поставу „прем'єра" УССР, Н. Кальченка. Але, щоб не бути голословним ,наводимо низку большевицьких документів, які говорять про поміч „єдинокровних московських" братів, Україні.

Ось що писали большевики про Переяславський договір двадцять три роки тому: В „Малій Совєтській Енциклопедії", виданій 1931 р. (т. 9, ст. 115), читаємо:

„Україна, включившися в склад російської держави, перетворилась у її провінцію, а опісля в колонію, в якій російський уряд посилено викорінював всякі сліди національної окремішности, а український народ став об'єктом гноблення й визиску, національного гніту і кріпацтва".

В „Большой Советской Енциклопедии" (ст. 59) сказано:

„Переяславський договір по суті леґально обґрунтував колоніяльне панування Росії над Україною".

А тепер погляньмо, яку то поміч совєтська Росія давала Україні?

„В Москві нараховується більш 70,000 українців, — пише совєтський урядовий офіціоз „Вісті", в 1929 р. Звичайно, ця маса людей має право вимагати для свого клюбу помешкання в Москві для розвитку української культури. Товаришів, що прийшли до МГСПС говорити про потребу помешкання, запитали: Ви русскою мовою володієте? — Володіємо. — Так навіщо ж вам українська мова, культура й клюб?

В тій справі тов. Петровський звернувся листовно до т. т. Молотова, Рудзутака, Вавмана та Уханова в справі виділення українській громаді приміщення для клюбу. Питання перейшло в Малий Раднарком, і там це питання тихенько собі померло".

А ось відношення двох пролетарських письменників до української мови:

„Я проти перекладу моїх творів на українську мову, бо це було б штучним і непотрібним піддержуванням української мови, як самостійної". (М. Горький).

„Для чого відроджувати допетровську добу, для чого ґальванізувати українську

(Закінчення на сторінці 3-ій)

Ярослав Курдидик

СОВЄТСЬКІ МАРШАЛИ — МІЛЬЙОНЕРИ

Вистачить взяти в руки будь-який совєтський часопис, книжку чи брошуру, і вже на самому початку зустрінете стереотипні епітети на окреслення не-комуністичного світу, виявом якого є Америка: „акули Вол-стріту", „держава, якою володіє і яку тероризує кліка мільйонерів", і т. п.

А який крик обурення зчинили большевицька преса і сателітські меґафони, коли в одному американському журналі появилося завваження, що смерть кожного американського вояка в Кореї — це не тільки трагедія для найближчої родини ,але й втрата людської одиниці, яка, коли її взяти з точки зору державної економії, є втратою матеріяльною, вартістю 20-35 тисяч долярів. Тут, очевидно, враховувано і ту суму забезпечення, яку виплачував уряд за кожного вбитого вояка.

Большевицькі „ідеалісти" обурені були найбільше тим, що, мовляв, бездушні й безсердечні „деґенерати" з Вол-Стріту" оцінюють людину на вартість гроша.

І далі легко вже догадатися, яку оцінку людини протиставлять большевики: мовляв, у Совєтському Союзі всі люди вільні і щасливі, і ніхто нікого не розцінює на гроші, бо там на першому місці стоїть ціна людської гідности і т .д.

Не варт було б всього цього згадувати, якби не появилися в німецьких часописах репортажі й спогади бувших німецьких полонених, що відбували різні кари в совєтських концтаборах і кілька місяців тому були випущені на волю. З їхніх звітів виходить, що в концтаборах було також чимало інвалідів останньої „вітчизняної війни" — не лише легких інвалідів, але й з ампутованими ногами та руками і навіть сліпі. Вина, за яку вони туди попали, була у всіх поголовно та сама — критикування совєтської влади за те, що їм, позбавленим здоров'я й здібности до праці, не забезпечила інвалідської ренти, з якої вони могли б вижити. Їх, нещасних калік, змушували працювати тоді, як партійні кар'єристи, підлабузники, нероби та спекулянти мало не тріскали від перетовщення. Вони знають і про те, що большевицькі військовики високої ранги і цивільні заправили на керівних постах живуть, як мільйонери.

Для прикладу, маршал Ворошилов отримує аж чотири платні: як маршал, як „президент СССР", як голова військової академії і окрему платню на репрезентативні видатки. Усе це кругло дає йому на рік майже 600 тис. рублів. Його віллі - „дачі", авта, обслуга та охорона коштують річно державу біля півтора мільйона рублів.

Маршал Соколовський має три платні ,разом на суму 425 тисяч рублів річно. До того приходить „приватне майно": два літаки, авта, „дачі" і т. п., яке оцінюється на 2 мільйони рублів.

Усіх большевицьких мільйонерів нараховують в СССР до тисячі.

Але, крім мільйонерів, має Совєтський Союз і своїх маґарадж та мультимільйонерів. Одним із них є загальновідомий, бувший вусатий фельдфебель, а тепер „фельдмаршал" Будьонний. „Товариш маршал" одержує три платні — разом на 400 тисяч рублів. А саме: платню маршала, шефа кавалерії та інспектора „швидких військових з'єднань". Та це все дрібниці. Кільна мільйонів річно прибутку дає йому стадника перегонових коней, яка буцімто є державною власністю ,але дохід із ставок на перегонах переходить у левиній частині до пролетарської кишені „маршала".

Найбільшим гохштаплером і джиґуном серед совєтських мільйонерів був Вася Сталін, син померлого диктатора. (Кажуть, що він тепер сидить ізольований в одному з карно - поправних таборів, призначених для вищих старшин). Він, як генерал летунства, мав кілька приватних літаків різних типів, а його нічні гулянки у Москві залишали далеко позаду бувшого короля Єгипту, Фарука, знаного в Европі, як один із найбільших гуляк і марнотратів.

До маґарадж, тобто найбагатших людей Совєтського Союзу, зарахували, вже нині небіжчика, Лаврентія Берію. Кажуть, що цей спритний грузинський хитрун, який при допомозі свого терористичного апарату контролював усе в країні, встиг вивезти за кордон, через своїх довірених людей стільки самоцвітів ,що ,якби вирвався з Совєтського Союзу, то міг би бути одним із найбагатших політичних втікачів. Існує версія, що багатство Берії і стало за одну з головних причин його трагедії. Люди, які знали про це багатство, хотіли його загарбати, і фальшивими інтригами та доносами довели Берію до ліквідації.

З цих кількох сильветок виходить на яву ще одно большевицьке лицемірство — вони кричать про американських мільйонерів, щоб цим криком приховати дійсність, що Совєтський Союз — це найбільша февдальна держава у світі. Адже в цій державі сотні мільйонів рабів працюють для того, щоб утримувати невелику купку „червоної аристократії" і „пролетарських" мільйонерів...

бкр

УКРАЇНА І СВІТ У ШЕВЧЕНКОВЕ СТОЛІТТЯ

(Репортаж з газетних вирізок 1913 - 1914 рр.)

(2)

Новоросійськ домагається Шевченківської вулиці і Шевченкового погруддя в царськім парку

Петербург, 19 січня 1914. — До міської управи в Новоросійську надійшла заява мешканців міста з численними підписами, щоб дня 25-го лютого ст. ст. в столітні роковини народження Шевченка назвати його ім'ям школу, переіменувати Мисхакську вулицю на Шевченківську та асиґнувати потрібні засоби на закупівлю дешевого „Кобзаря" для безплатної роздачі серед молоді і дозволити підписаним поставити в царському парку погруддя поета.

Київ готується

Київ, 1 лютого 1914. — Дня [illegible] січня в київській міській думі відбулося засідання комісії для вшанування 100-літнього ювілею з дня народження Т. Шевченка. З огляду на неприсутність міського голови, засідання відкрив П. Плахов, який у великій промові представив завдання комісії. На засідання прибули: Щитковський, Кобець, Григорович, Барський, Ковалевський, Орґіє, Рутенберґ, Слюсаревський, Ячницький, Розов, Аврамов і запрошені міським головою: Старицька-Черняхівська, Синицький, Кошиць, Галимський і Бублик... Опрацьовано таку програму ювілейних свят: 25-го лютого ранком відправиться панахиду по Шевченкові в Софійському соборі, а ввечорі цього ж дня відбудеться урочисте засідання, присвячене пам'яті Шевченка в Купецькому зібранні; дня 26 лютого посвячення місця, призначеного містом на Караєвській площі під пам'ятник Т. Шевченкові, того самого дня увечері буде влаштований великий концерт в міському оперовому театрі. Артистичну частину концерту взяв на себе Галимський, хором керуватиме Кошиць".

Заява 747 катеринославців

Катеринослав, 1 лютого 1914. — До катеринославської міської управи надійшла заява з 747 підписами із пропозицією, щоб з нагоди 100-літнього ювілею Т. Шевченка відкрити пам'ятник поетові на головній вулиці, перейменувавши вулицю на Шевченківську, і встановити у вищій початковій школі стипендію імени Шевченка, а для селянських дітей заснувати міську школу, збудовану в українському стилі і при міській бібліотеці створити відділ української літератури імени Шевченка...

Чернігівські чорносотенці проти пам'ятника „безбожникові і хулителеві православія"

Київ, 9 лютого 1914. — Група чернігівських чорносотенців, до якої належить також кілька „батюшок", подала на руки київського міського голови протест проти спорудження пам'ятника Т. Шевченкові в Києві. У своєму протесті вони пишуть: „В місті, де пролито кров Ющинського і Столипіна, в місті, що справедливо іменується основою православія, недостойно ставити пам'ятник безбожникові і хулителеві православія". Гроші, зібрані на пам'ятник, радять автори протесту вжити на улаштування лікарні в Києві для російського населення".

Треба окремого дозволу цензури

Київ, 15 лютого 1914. — Опрацьована спеціяльною комісією програма святкування пам'яті Шевченка буде дещо скорочена. Так, проєктоване деклямування деяких поезій Шевченка з програми зовсім виключається, бо на це потрібно окремого дозволу драматичної цензури, а досі ніде творів Шевченка публічно не читали і в списі дозволених драматичною цензурою для публічного виконання вокальних номерів нема.

Перша телеграма про заборону ювілейних святкувань

Київ (Прив. тел.). Сюди наспіли приватні, але вірогідні вістки з Петербургу, що в ювілейні дні Шевченка не будуть допущені в Києві ніякі офіціяльні свята. Справа дозволу на закладання пам'ятника ще вирішується. („Діло" 17 лютого, 1914).

„Вищі сфери ставляться неґативно"

Львівське „Діло" з 19 лютого 1914 р. в статті „Свято Шевченка заборонене", на першій сторінці подає: „Російський міністер внутрішніх справ дав київській адміністрації вказівки в справі заборони публічного святкування столітнього ювілею Шевченка. Київський маґістрат теж одержав телеграму, що не вільно місту брати участи у святкуванні цього ювілею. Комісію, що організує святкування ювілею, повідомлено, що адміністрація „запропонувала" місцевому духовенству не правити панахид по Шевченкові. З огляду на цю заборону не відбудуться закладини пам'ятника Шевченкові. Дня 17 ц. м. начальник краю запросив до себе міського голову п. Дякова і заявив йому, що всякі приготування до офіційного вшанування пам'яті Т. Шевченка треба припинити, бо ніяких народних шанувань поета не буде дозволено. Відомості про заборону офіційних свят одержано в Києві ще раніше. В розмові з співробітниками газет міський голова І. Дяков висловлювався, що вищі сфери ставляться неґативно до урядження свят з приводу 100-ліття народження Тараса Шевченка".

Російський реакціонер про „скажений ідіотизм"

Київ, 15 лютого 1914 року. — Київська „Рада" пише: „...Навіть старий і досвідчений реакціонер, князь Мещерський і той не видержав того надзвичайного курсу, який взяли (російські) націоналісти і за яким поспішають угнатися й деякі члени уряду. „Скажений ідіотизм націоналістів у Києві, — пише князь Мещерський, — накинувся на тих, хто шанує пам'ять Шевченка... Націоналісти зняли ґвалт проти постановки пам'ятника поетові, що ним як поетом, пишаються не самі українці, але й росіяни". Таке гостре слово вирвалось навіть у того, хто був досі стовпом реакції і зразком для чорносотенної публіцистики.

Формальні причини перешкодою для закладин пам'ятника Шевченкові

Львівське „Діло" з 20 лютого 1914 подає за київською „Радою" такі відомості про засідання ювілейного Шевченківського комітету в Києві: „Було це в понеділок. В думській залі під проводом міського голови І. Дякова відбулося засідання комітету в справі будівлі пам'ятника Т. Шевченкові. На засіданні були члени комітету: І. Щитковський, М. Синицький, С. Русова, С. Слюсаревський, В. Леонтович, Л. Старицька-Черняхівська, Н. Біляшівський, Л. Жебуньов, С. Лаврентієв, А. Кобець, В. Кричевський і п. Рашевський. Одкриваючи зібрання, міський голова повідомив присутніх, що з наказу міністра внутрішніх справ ювілейних свят з приводу століття народження Шевченка у Києві не буде, а також в цей день не відбудуться закладини пам'ятника. Між іншим виявилось, що закладин пам'ятника не можна зробити з формальних причин. Річ у тім, що, за існуючим законом, проєкт пам'ятника треба послати на затвердження в міністерство. Перед тим проєкт пам'ятника повинна ухвалити міська дума, потім проєкт треба подати в Художню академію. Мусять бути зроблені малюнки площі. Усе це до 26-го ст. ст. лютого зробити було не можна. З цього приводу комітет порішив закладин пам'ятника не впорядковувати, а представити проєкт у відповідні інституції.

Йосип Панасенко

ГНАТ ХОТКЕВИЧ У МОЇХ СПОГАДАХ

До нас, молодих кобзарів Полтавської Капелі Бандуристів, здавна доходили вістки про кобзаря Гната Хоткевича. Він був один з найзамітніших кобзарів, які ходили й їздили по всіх закутках України. Було відомо, що він ще на початку цього сторіччя (1902 р.) зорганізував з'їзд кобзарів та лірників України. З'їзд відбувся у Харкові. На цьому першому з'їзді було велике братерське об'єднання народних мистців: виступаючи разом, вони ще дужче відчували й переживали красу і силу кобзарського мистецтва. Археологічний з'їзд 1902 року — це й був той поштовх, що довів до спільних виступів по двох, трьох, а то й п'ятьох кобзарів, а в дальшому до створення цілих капель.

Про Гната Хоткевича ми знали, що це взагалі незвичайно і всебічно обдарована людина: письменник, дослідник-етнограф, музика - бандурист. І ще й мандрівник, що обійшов не тільки українські землі разом з Галичиною й Закарпаттям, а й побував у багатьох азійських країнах та робив там всякі етнографічні записи. Уже згодом ми довідалися, що на бандурі Гнат Мартинович почав грати ще юнаком, коли йому було 16 років, а полюбив її ще в дитинстві. Нам було цікаво, що свої виступи - концерти він не будував так, як інші мистці. Ні, він виступав як лектор-кобзар. До лекції, присвяченій певній історичній добі, він підбирав відповідні пісні і демонстрував їх.

За свосю освітою і званням Гнат Хаткевич був інженером залізничних шляхів. Він мав чималі революційні заслуги. 1917 року, будучи командантом залізничої станції в Харкові, приймав активну участь в революційному повстанні. За його вказівкою зірвано водогонну башту на ст. Харків. 1927 р. за постановою уряду, ще за Скрипника й Панаса Любченка, було запропоновано Гнатові Хоткевичеві — як найвидатнішому кобзареві прийняти керівництво над усіми кобзарями, бандуристами й лірниками України та створити капелю, яка відповідала б державній капелі. Хоткевич не прийняв загального керівництва, бо то була в той час дуже тяжка справа через територіяльні віддалення. Але — можливо — були інші причини. У тому часі велась уже репресія на одиночок кобзарів - бандуристів. Зате Хоткевич охоче взявся за працю над капелею. Вибираючи з існуючих вже ансамблів і капель, він зупинився на Полтавській Капелі.

Гнат Хоткевич мешкав у Харкові і там мав основну працю, а до нас в Полтаву він приїздив тільки раз у місяць і проводив лекції в суботу від 7 до 10 год. увечері та в неділю від 9 до 12 дня. Лекції відбувалися у школі ім. Котляревського на Шевченківській вулиці. Художнім керівником капелі був тоді Володимир Кабачок. Отож Хоткевич давав нам завдання на один тиждень, а Кабачок після перевірки кожного з нас їздив до тижня у Харків та одержував нове завдання. Сам же Хоткевич перевіряв пройдене раз у місяць. Нам доводилося спочатку перевчатися, бо бандура Хоткевича була іншого типу, а його метода, так звана харківська або слобожанська, була складніша.

З першого дня нашої зустрічі з Гнатом Мартиновичем ми всі мали до нього симпатію і завжди нетерпляче чекали його приїзду. Бувало заходить Хоткевич до кляси з присмною усмішкою, вітається з усіми, а тоді з кожним окремо, питається, „що новенького", і зразу щось цікавого розкаже. У розмові щось особливе, присмне, голос м'який і чиста українська мова. Під час перерви (їх було дві), він на кожне запитання давав повну відповідь та обов'язково додавав гумору. Завжди мав гарний бадьорий настрій. Багато розповідав про наших композиторів та будив у нас пошану до них. Підходячи до вивчення репертуару, він читав цілу лекцію. Ми дуже дивувалися його колосальному знанню і пам'яті. Розмовляючи про добу козаччини, він називав роки, числа, імена, описував характер козаків і ватажків. Говорив з запалом, але зрівноважено-авторитетно. На бандурі Гнат Хоткевич грав прекрасно. Та не дивлячись на велику техніку гри, він увесь час шукав чогось нового, якогось стришка, якогось нового пасажу. Він їх мав так багато, що бувало й сам не знав, як їх назвати. Він особливо вивчав інструменти азійських народів, знав їх історію, побудову, стрій і тембр. Деякі з цих звуків він примінював у своїх творах, як напр., в „Поемі про Байду" (вступ, марш). Варто згадати, що він добре грав на скрипці і віольончелі.

Гнат Мартинович мав особливі риси характеру, був дуже послідовний, ідучи до здійснення своєї мети, знав собі ціну, не любив розкланюватись перед владарями. Завжди мав гарний зовнішній вигляд, був охайно одягнений, носив здебільшого темносиній костюм, перед сорочки вишиваний, низенький комірець і шнурочок з китицями. Невеликі чорні вуса, на білому повному обличчі рум'янець, виглядав молодим. Не любив тютюну і спиртних напоїв. Розмовляв Хоткевич м'якою, звучною та чистою українською мовою, ми слухали його мови, як гарного співу.

По закінченню студійної праці в лютому 1928 р. Капеля складала іспит у формі відкритого концерту у кращій концертовій залі Харкова (Громадська Бібліотека). Концертом керував Хоткевич. У програмі були головним чином його твори: „Поема про Байду", „Нечай", „А в полі корговка", „Серенада" (вся на тремоло), „Етюд" (на три бандури) та інші. Успіх був великий.

Продовження буде.

ЩО З НАМИ СТАЛОСЬ?

В Бюлетені Українського Конгресового Комітету в Бофало, за 2 березня ц. р., таке питання ставить п. С. Щ., пишучи в справі Народного Фонду.

Автор запитує:

„І що це з нами сталося?"

Читаємо десятки статтей, сотні кличів і відозв, слухаємо часто радієві пригадки, однак справа не кращає.

Таж протягом 30 років ми видали тисячі геройства, мільйони жертв. Самі перенесли безліч горя і злиднів, а сьогодня так зневхотились, збайдужніли!..

Та невже ми тільки вартісні і творчі під тиском заборон, переслідувань, пацифікацій, виселювань, — а діставшись в країну волі, розгубились, духово здемобілізувались, затратили почуття своєї гідности, перед вигодами і долярам скапітулювали.

Дехто з громадян-неплатників пробує свій вчинок виправдати тим, що мовляв, УККА недомагає, не займає до деяких угруповань ясного становища, не так господарить фондами, „як народ хоче" і т. п.

Що УККА має недомагання, не беремося цього оспорювати, як каже приповідка, кожне діло рук людських недосконале, однак, треба мати на увазі, що УККА творять люди і то люди, яких ми там післали. За їх діла відповідаємо тільки ми, а не хто інший. Неплаченням Нац. Датку можемо УККА завалити, а ніколи оздоровити.

І далі Автор звертається до своїх співгромадян в м. Бофало.

Чи свідомі Ви, Громадяни-неплатники, свойого вчинку, що найбільшу прислугу, яку лишень зробити можете нашому ворогові, це як раз неплачення національного датку?

Нам прикро цим зверненням порушувати спокій Ваш, Громадяни-неплатники, прикро нам дотикатись болючого місця Вашої душі, однак це робимо в почутті великого обов'язку, щоб не судили нас, як ми сьогодні судимо дезертирів 1918-1919 років, що своїм „невтралітетом" чи, галицьким, „моя хата з краю" і втечею від обов'язків, заподіяли велике горе Батьківщині, що коштує мільйони жертв і довгі роки важкої неволі!

До Вас, Громадяни-неплатники, наше кінцеве прохання. Промовте!

Ми готові улаштувати прилюдні дискусії. Приходьте, говоріть, слухатимемо Вас.

Уважаємо всіх імігрантів, а в першій мірі політичних, що вони переслідувані за свої національні чи релігірні переконання, що маєте на серці одиноку ціль — визволення Батьківщини і як до таких, ми до Вас зверталися.

Вияснiть нам, просимо Вас. Може з нашої сторони це велика помилка?

Ми уважали Вас патріотами, скажіть нам, — може Ви ними вже не є або може й ніколи не були ними?

Ми уважали що політичний еміґрант зберігає своє життя і дітей своїх, щоб продовжувати боротьбу за наші спільні ідеали, а у Вас може тих ідеалів і немає, або Вашим ідеалом спокійна ніч, вигода, добра їжа, авто? Ви це все осягнули і мабуть до щастя Вам нічого не бракує?

Просимо Вас, переконайте нас, що всі наші старання і заходи приєднати Вас до спільної дії, очоленої Українським Конґресовим Комітетом, — наш даремний труд — тоді залишимо Вас в спокою.

Або ми переконаємо Вас, що кожнорічна вплата національного датку — це найвища гідність американського українця, що, при одробині доброї волі, це всього 20 центів з тижневої платні, і тоді Ви, як і інші чесні Громадяни, будете сталими членами Українського Народного Фонду, з чого не тільки Ви, але й Ваші нащадки будуть горді.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Ню Йорк, Н. Й.

Пленум Верховних Органів ОДУМ

В днях 6 і 7 березня цього року в Ню Йорку відбувся Пленум ОДУМ, в якому взяли участь члени Головної Управи, Головної Контрольної Комісії, Верховного Товариського Суду та голови філій і філійних контрольних комісій.

Пленарні засідання, які пройшли в дружній і діловій атмосфері, вирішили багато важливих ОДУМ-івських справ.

Звітуючи про стан Об'єднання, голова ОДУМ у ЗДА, Ігор Лисий, зазначив великі досягнення ГУ в ділянці організаційно-адміністративній, посилення пляновости праць і звітности філій та скріплення зв'язку між останніми і ГУ.

Голова ГКК Петро Гурський, після переведення контролі діловодств ГУ, ствердив бездоганне провадження останніх і значні покращання в провадженні праці ГУ в порівнянні з попередніми каденціями.

Референт юнацтва ОДУМ, Микола Степаненко, подав докладний нарис проведеної підготовчої праці в напрямку заснування частин дorосту ОДУМ.

Після ґрунтовної дискусії, Пленум уповноважив референтуру юнацтва скликати Виховну Раду Юнацтва ОДУМ, до якої увійшли 6 визначні представники організацій. Завданням Виховної Ради Юнацтва, було б розпрацьовування методики виховання дорoсту в віці 9 до 16 років при філіях ОДУМ.

Після заслухання звіту референта ідеологічної проблематики, Юрія Нагорного, Пленум вибрав п'ятичленну комісію, якій доручив скликати І-ий Ідеологічний З'їзд ОДУМ в днях 29, 30 і 31 травня 1954 в Ню Йорку або околиці.

Організаційний референт Іван Павленко представив справу літнього здвигу ОДУМ. Вибравши п'ятичленний комітет, Пленум уповноважив його підготувати філії ОДУМ до включення в Загально-український здвиг, який відбудеться влітi цього року в околиці Ніяґари.

В здвигу, який відбудеться в 300-літню річницю Переяславської угоди і перейде під гаслом 300-літньої боротьби українського народу з російським імперіялізмом, візьмуть участь ОДУМ з ЗДА і Канади, ДОБРУС, СУЖЕРО й інші ураїнські організації.

Назагал Пленум Верховних Органів ОДУМ був показником дальших і більших успіхів Об'єднання в його щоденній діяльності.

Пресова референтура ОДУМ

ПРИГОТУВАННЯ ДО ПАРАДИ ЛЬОЯЛЬНОСТИ В НЮ ЙОРКУ

З традиційної ініціятиви українських американських ветеранів, Об'єднаний Комітет Американсько-Українських Організацій міста Ню Йорку перебрав почин переведення в 1954 р. Паради Льояльности — маршу національних груп по П'ятій Евеню. Головна кватира ветеранів призначила відбути цьорічну Параду Льояльности в дні Першого Травня, з тим самим порядком, як минулого року.

Комітет Об'єднаних Американсько-Українських Організацій Ню Йорку для обговорення деталів та для обрання Комітету проведення паради, що має подбати про фінанси на оплату оркестр та ін., скликав загальні збори представників всіх українських організацій, установ та товариств в дні 6 березня ц. р. в домівці ведеранів (80 Ст. Маркс Пл. в Ню Йорку).

На збори, якими проводив П. Кучма, прибуло 25 представників. Після короткої дискусії, в якій забирали слово: п .П. Кучма, Захарчук, Р. Гуглевич, п-ні Кульчицька, Яворська, Копчинська, д-р Соколишин, Галичин, Білоус, Марчак, Хомiцький, Воловодюк, інж. Гордюк, Володар, Сидор, Баланда, дир. Лучанко й ін., обрано Комітет для проведення Паради Льояльности. До Комітету увійшли: П. Кучма — голова; Яр. Воловодюк — секретар; д-р В. Вишиваний — касир, маршал походу ветеран В. Бакад; на членів обрано: пп. інж. Гордюк, д-р О. Соколишин, Н. Яворська, Копчинська, Джорджія, Марчак, Яремчук, Сидор; на членів контрольної комісії обрано: пп. Галичин, дир. Лучанко та Баланда. Збори дали право кооптації в разі потреби до комітету членів організацій, які на зборах абсентувалися. На заступників обрано: Д. Кульчицьку, Хомінського, Білоуса, проф. Паливоду. Після вибору Комітету ще раз підкреслено побажання, щоб жіноцтво, діти та молодь брали участь в параді у народних строях.

Комітет закликає всі організації міста Ню Йорку й Метрополії належно підготовитися до походу і складати грошеві пожертви на покриття оплати оркестр, відзнак, вдекорованих возів, транспарентів та ін. пожертви складати на руки голови Кучми або скарбника д-ра Вишиваного в „Дністрі" при 119 Евню „С" в Ню Йорку.

Д-р. О. С.

Клівленд, Огайо

Академічні вечори

В рямках Академічних Вечорів, що їх систематично улаштовує Академічна Громада ЗАРЕВО у Клівленді, відбувся у дні 5-го березня ц. р. доклад проф. І. Коровицького на тему „Шевченко в житті". В своїй доповіді обмежився прелеґент до висвітлення цікавіших епізодів в особистому житті Шевченка, точніше про вплив жінок на поетичну творчість нашого Кобзаря. Користуючись найновішими матеріялами дослідників Шевченка, вислідами ще не опублікованих студій професора Зайцева і щоденника поета — накреслив проф. Коровицький маловідому сторінку особистих переживань того найбільшого українця. Цікава доповідь відомого літературознавця була оригінальним причинком у з'ясуванні взаємовпливів інтимного душевного переживання на структуру віршового мистецтва.

З уваги на скромні можливості Клівленду, на останньому засіданні Патронату „академічних вечорів" вирішено відбувати академічні доклади тільки один раз у місяць (першу суботу кожного місяця), дбаючи рівночасно про їх належний рівень. Рівнобіжно запроєктовано також раз у місяць улаштовувати „живу газету" з цікавим всебічним актуальним матеріялом. Перше число „живої газети" появиться в суботу, 20-го березня ц. р. Найближчий академічний доклад на тему „Олег Ольжич у світлі літературних джерел" виголосить ред. М. Важанський, голова Літературно-Мистецького Клюбу з Дітройту.

В. В.

Переяслав і московське лицемірство

(Закінчення зі стор. 2)

мову, яка припала вже порохом" (Гладков).

„Ось збірка оповідань для дітей Антоненка-Давидовича, — пише кремлівський критик... — Серед них вартовий Чапленко, герой червоноармієць, українець. Він стоїть на варті біля Брянських лісів і замерзає під гудіння чужих вітрів. Явно контреволюційно - націоналістичний твір".

Або книжка Малика і Омбілевича „Будівничі". Тут дошкільнятам рекомендується читати такі вірші:

Та зробили у світлиці
[низенькі пороги,
Щоб нас не минали дідусі
[убогі.
Заходили б в хату, на лави
[сідали
І думи про давнє тихенько
[співали.

Це — новий приклад „ворожої націоналістично-фашистської ідеології, якою засмічується дитячу літературу", — пояснює московський великодержавник.

„Буржуазні націоналісти особливо широку роботу розгорнули над засміченням української мови і термінології, пише большевицький рецензент. — Ця контрреволюційна робота була спрямована на те, щоб максимально відірвати українську культуру від російської. От вам професори літератури, Смеречинський і Сінявський, твердять, що не можна писати „перестати" тільки „облишити", не „город", а „місто", не „деньщик", а „джура", не „привикати", а „звикати", не „прощай", а „прощавай", не „могучий", а „могутній", не „стид", а „сором", не „пожар", а „пожежа", не „обманути", а „обдурити", не „юний", а „молодий" і т. д."

І нарешті „найсильніший арґумент наявности „контрреволюції" в українській мові, якого так часто уживали царські чорносотенці, а від них перебрали й теперішні червоносотенці:

„Політика Скрипника змагала до максимального відірвання української мови від російської... впровадужувала до української мови слова польські, чеські і німецькі".

Але на цьому не кінець. Бо до царських та большевицьких оборонців „єдиноїнеділимої" приєднались і російські демократи на еміграції, які грають не останню скрипку у московсько-імперіялістичному концерті. А ось, що вони пишуть:

„Говорячи про те, що літературна українська мова є синтезою полтавсько - київського і галицького говорів, треба сказати й про те, як та синтеза переводилася. А переводилася вона так, що з галицького говору брали слова: німецькі, або польські, але при умові, щоб таких слів не було в російській мові". (Новое Русское Слово, 9 лютого 1954).

Ось де бльок, ось де союзники!

Як бачимо з наведених документів, пляни і гра російської політичної еліти — білої, червоної і еміґрантсько-демократичної — ясні, не зважаючи на те, яку маску та еліта одягає.

Висловлюємо нашу глибоку подяку всім, хто допоміг нам достойно вшанувати світлу пам'ять нашого Батька

АНДРІЯ ЛІВИЦЬКОГО,

а зокрема високопреподобним: о. мітратові Л. Весоловському, о. прот. Г. Павловському на о. В. Чекалюкові.

НАТАЛІЯ і ПЕТРО ХОЛОДНІ.

Всім Друзям та Знайомим, усім Організаціям, Установам та окремим особам, що усно або листовно висловили нам співчуття з приводу смерти св. пам'яті

АНДРІЯ ЛІВИЦЬКОГО,

нашого Мужа, Батька, Діда й Прадіда, сердечне спасибі.

ДРУЖИНА, СИН, ДОЧКА, ЗЯТЬ, ВНУКИ і ПРАВНУК.

СЕСІЯ У. Н. РАДИ

(Закінчення зі стор. 1.)

ницького прийшов Є. Гловінський, замість д-ра Барана, що перейшов до ВО, прийшов інж. Хроновят, а замість Хроновята, що виїхав до ЗДА, приходить тепер Л. Макарушка.

Після І. П. Багряного слово взяв для звітної доповіді за всі ресорти ВО УНРади виконуючий обов'язки Голови ВО інж. С. Довгаль. Доповідач констатував, що за звітний період ВО УНРади в цілості і поодинокі його ресорти пробробили багато корисної праці.

Ніяка позитивна праця Державного Центру не була б можливою без матеріяльних засобів. І треба ствердити, що Українська Національна Рада під цим оглядом, хоч і не може похвалитися особливими достатками, була цілком фінансово незалежною...

Переходячи до звіту за окремі ресорти, інж. С. Довгаль ствердив, що ресорт Внутрішніх Справ переводив підготовчу працю обліку і реєстрації української еміґрації та можливих кадрів для організації адміністрації в Україні, після її звільнення.

Ресорт Зовнішніх Справ перевів ряд конкретних заходів перед державами і урядовими чинниками різних країн. Зокрема слід відзначити лист до св. Престолу в зв'язку з листом Папи Пія XII „До народів Росії".

Нав'язано постійний контакт з багатьма офіційними чинниками різних держав, зокрема з ЗДА, за звітний період було вислано цілий ряд меморандумів до міністерств закордонних справ різних держав та з приводу різних конференцій, тощо.

Заходами ресорту Зовнішніх Справ чи його Представництвами в поодиноких країнах, засновано ряд організацій, що значно улегшують працю української інформації в світі. Так, зокрема, в Англії було організовано Англо-Українське, а в Італії Італійсько-Українське товариства.

Закінчено виготовлення праці англійською мовою про українсько-польські стосунки та нав'язано зв'язки з поневоленими Росією народами. Зокрема, великим досягненням — на думку доповідача — слід вважати організацію Паризького Бльоку, в якому Україна відограє належну їй ролю. Зусиллями ВО УНРади і завдяки підтримці народів Паризького Бльоку було фактично розвалено КЦАБ.

Щодо праці ресорту Преси та Інформації, вик. обов'язки Голови ВО інж. Довгаль стверджує, що цей ресорт пробив говажну працю. При ресорті Преси й Інформації було організоване Українське Інформаційне Бюро, що видавало, реаґуючи на всі потреби поточного дня, свої комунікати для української, а також в разі потреби і для чужинної преси. Крім того періодично виходили „Вістті" Укр. Інформ. Бюра, спочатку циклостилевим способом, а з кінця 1953 р. друком. В 1954 р. почали виходити „Вісті" Укр. Інформ. Бюра також німецькою і англійською мовами.

Крім того ресорт Преси й Інформації уряджував пресконференції для чужинної преси, а з українською пресою підтримував весь час особисті контакти, надсилаючи їй інформаційні матеріяли.

Цей ресорт підтримував також особисті контакти з чужинцями, а керманич ресорту, зокрема, робив інформативні виступи серед чужинців.

Ресорт не нав'язав, не з своєї вини, більш тісного контакту з українською редакцією „Голосу Америки". Натомість, нав'язано тісніші зв'язки з українською редакцією італійської радіовисильні „Радіо-Рим" з канадійською редакцією „Голос Канади" і з радіовисильнею „Радіо-Мадрид". Ці радіовисильні постійно передавали матеріял, що його надсилало Укр. Інформ. Бюро. Від вересня 1953 р. стала актуальною справа української радіовисильні при радіо „Визволення" в Мюнхені. Справу цієї радіовисильні веде, з доручення ВО УНРади, керманич ресорту Преси і Інформації. Він з доручення і за ухвалою ВО УНРади надіслав у цій справі меморандум до Америк. Комітету Визволення від большевизму.

Щодо ресорту Військових справ, то тут, на думку звітодавця, слід відмітити, що праця провадилася в напрямках військово-політичних заходів на міжнародньому терені, військово-організаційних, військово-вишкільних та верифікаційних справ військових відзначень.

Ресорт Військ. справ надсилав ряд меморандумів, зокрема до командувача збройних сил ЗДА в Европі та ін. Зроблено певні кроки для підготування умов відновлення збройних зусиль українських військових чинників, якщо буде відповідна воєнно-політична ситуація.

В різних країнах існують організації українських ветеранів та інші паравійськові об'єднання, що утримують постійний контакт з ресортом. Закладено старшинські вишкільні курси тощо.

У Парижі засновано федерацію колишніх вояків середньої і східньої Европи, до якої ввійшло 14 національностей. Українську делеґацію в цій федерації творять п. п. М. Ковальський, поручн. Голіян та хорунж. Лазаркевич.

З діяльности ресорту Народного Господарства слід відмітити постійне відшукування науково-фахових сил серед української еміґрації для опрацювання проблем народнього господарства України. З цих фахівців було створено 7 комісій, що провадили до 1952 р. реґулярно працю. З 1952 р., в наслідок виїзду більшости членів цієї комісії за кордон, праця на деякий час була перервана, але останнього часу вона знова відновлюється.

Ресорт уживав і вживає заходів перед американськими чинниками в напрямі забезпечення українських дослідників стипендіями. Окремим дослідникам доручено було опрацювати 12 проєктів, що передбачають заходи у різних ділянках господарського життя України на переходовий період.

Державний Секретаріят і Реферат Юстиції, крім поточної праці, перепроваджував підготування та зосередження пресових і інших матеріялів про стан на Україні. Дотепер зроблено 19 таких зведень.

Комісаріят Позички Визволення України проробив велику працю в напрямі реалізації цієї позики. Для цього Комісаріят мусів насамперед повести жваву пропаґандивну акцію. Зокрема він широко використав для цього відозву генералів української армії, що її надрукувала майже вся українська преса. Позичка розпочалася в Німеччині, а щойно пізніше нею були охоплені цілий ряд інших країн, зокрема В. Британія, Канада та Австралія. Можна ствердити, що позика мала великий успіх і дала Державному Центрові значні матеріяльні засоби.

Після звітної доповіді Виконуючого Обов'язки Голови ВО УНРади інж. С. Довгаля, Голова Сесії І. Багряний уділив слово представникові Держ. Контролю судді І. Іножарському для його доповіді.

Суддя І. Іножарський в своїй короткій доповіді зупинився на фінансах Українського Державного Центру, ствердивши, що всі прибутки і матеріяльні засоби УНРада дістає від українського громадянства.

Останнім часом було переведено уніфікацію звітодавства УНРади, Вик. Органу УН Ради і всіх Представництв за кордоном. Таким чином відповідні цифри можна подати в німецьких марках. Тим часом, як раніше звітування вимагали різних валют, що, звичайно, утруднювала цю працю.

Все звітування є в повному порядку і таким чином можна ствердити, що під цим оглядом Держ. Центр і зокрема Фінансовий Ресорт працювали задовільно.

(Укр. Інформ. Бюро)

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ Й ГАЗЕТИ, БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ, А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА!

ПОДЯКА

З волі Всевишнього відійшов від нас ненадійно наш найдорожчий Муж і Шваґер,

бл. п. НИКИФОР ГАВРИЛЮК,

б. старшина УГА та Директор Повітового Союзу Українських Кооператив у Ходорові.

Цією дорогою складаємо найщирішу подяку всім, що віддали останню прислугу Покійному, а нам поспішили з розрадою та висловами співчуття в дні невимовного горя та смутку. В першу чергу дякуємо Всч. о.о. Редемптористам за відправу похоронних обрядів. Щиро дякуємо Товаришам зброї, Кооператорам, Співробітникам, Землякам та Знайомим за численну участь у панахиді та похоронах, за вінки, квіти і пожертви на Служби Божі та народні цілі.

Нехай Бог Вас Усіх винагородить!

Прибиті горем
ДРУЖИНА ОЛЬГА І РІДНЯ.

ПРОГРАМА
VII. РІЧНОГО З'ЇЗДУ
(Звичайні Загальні Збори)
ОРГАНІЗАЦІЇ ОБОРОНИ ЧОТИРЬОХ СВОБІД УКРАЇНИ, ІНК.,
— що відбудеться —
в днях 20-го і 21-го березня 1954 р.
(СУБОТА й НЕДІЛЯ)
в Українському Народному Домі,
140-142 Друга Евеню в Ню Йорку

СУБОТА, 20-го БЕРЕЗНЯ 1954

1. Реєстрація Делеґатів і Гостей (9-та година рано),
2. Відкриття З'їзду (10-та година).
3. Вибір Президії З'їзду.
4. Вибір Комісії: а) мандатної (верифікаційної), б) комісії матки (номінаційної), в) резолюційної,
5. Схвалення порядку нарад.
6. Затвердження протоколу з VI. Зїзду ООЧСУ,
7. Звіт з діяльности Головної Управи ООЧСУ: а) голови, б) референтів,
8. Звіт Контрольної Комісії,
9. Дискусія над звітами,
10. Уділення абсолюторії уступаючій Головній Управі,
11. Доповідь проф. О. Оглоблина „Богдан Хмельницький — володар і людина",
12. Товариська вечірка.

НЕДІЛЯ, 21-го БЕРЕЗНЯ 1954

1. Богослуження в українських церквах (9-та год. рано),
2. Привіти (письмові й усні) — 10-та година,
3. Доповідь почесного голови ООЧСУ інж. Є. Ляховича „Провірка наших позицій",
4. Дискусія над доповідями,
5. Звіти комісій,
6. Вибір нової Головної Управи, Контрольної Комісії, Суду,
7. Ухвалення резолюцій,
8. Затвердження бюджету на 1954/55,
9. Внески і запити,
10. Закриття З'їзду.

Реєстрація Делеґатів: 2.— дол., Гостей: 1.— дол.

Українське Громадянство проситься взяти численну участь в цьому З'їзді.

За ГУ ООЧСУ:
І. Вовчук, Голова; М. Рудий, Ген. секр.

УПРАВА УКРАЇНСЬКОГО ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМІТЕТУ
Відділ УККА в Нюарку, Н. Дж.
повідомляє українські Організації й Товариства в Нюарку й околиці, що

РІЧНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ
УКРАЇНСЬКОГО ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМІТЕТУ
Відд. УККА, в Нюарку
— відбудуться —
В СУБОТУ, 20-го БЕРЕЗНЯ 1954 Р.,
о год. 7-ій вечора
в УКРАЇНСЬКІЙ ЦЕНТРАЛІ в НЮАРКУ
при 180 WILLIAM STREET.

зі слідуючим порядком нарад:

1) Відкриття зборів,
2) Вибір Президії зборів,
3) Відчитання протоколу з попередніх Загальних Зборів,
4) Звіти уступаючої Старшини,
5) Звіт Контрольної Комісії,
6) Дискусії над звітами,
7) Внесення на уділення абсолюторії уступаючій Управі,
8) Вибір нових органів У.Ц.К.,
9) Внески і запити.

Коли в означеному часі не з'явиться вимагана статутом кількість делеґатів (членів), — згадані збори відбудуться в годину пізніше без огляду на число приявних членів. — Прохається українські Організації і Товариства вислати на згадані збори своїх умандатованих делеґатів.

Управа У.Ц.К. в Нюарку.

Управа УСГромади в Ню Йорку

повідомляє, що в суботу 3-го квітня 1954 року в Народнім Домі, кімната ч. 22 о год. 6-ій веч. відбудуться

ЗАГАЛЬНІ РІЧНІ ЗБОРИ

Програма:

1. Відкриття і прийняття порядку нарад;
2. Вибір Президії;
3. Відчитання протоколу останніх Заг. Зборів;
4. Вибір Комісій;
5. Звіти уступаючої Управи і інформаційний звіт голови Ред. Колеґії „Студентського Слова";
6. Звіт Контрольної Комісії;
7. Дискусія над звітами;
8. Уділення абсолюторії;
9. Структурально - статутові справи; УСГ і інших студ. клітин Ню Йорку;
10. Вибір нових Органів УСГ;
11. Евентуалії;
12. Закриття.

До участи в Загальних Зборах закликається все студентство Ню Йорку.

СТУДЕНТИ

Управа УСГ

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні збори 117 Відділу, „Запорозької Січі", відбудуться в суботу, 20. березня, в год. 8-ій веч., в домівці 33 Е. 7-ма вул. Для всіх членів приявність обов'язкова. — С. Кучма, предс.; М. Корчинський, кас.; В. Калина, фінсекр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Т-во ім. І. Франка, відд. 83, повідомляє своїх членів, що місячні звичайні збори відбудуться в неділю, 21. березня, о год. 1-ій, в домі Горожан, 847 N. Franklin St. Проситься членів прибути на означений час. — С. Чорномаз, секр.

РАНКІН, ПА. — Бр. св. Григорія, відд. 24, повідомляє місцевих і позамісцевих членів, що звичайні збори відбудуться в неділю, 21. березня. Проситься членів вирівняти свої вкладки до УНСоюзу. — Н. Щур, секр.

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. — Т-во Т. Шевченка відд. 64, повідомляє, що місячні збори відбудуться в суботу, 20-го березня, о год. 7:30 веч., при Мейн вул. Проситься всіх прийти. — І. Бурней, секр.

АНСОНІЯ, КОНН. — Т-во А. Вончевського відд. 10, повідомляє своїх членів і члениць, що збори відбудуться в неділю, 21. березня, зараз по Службі Божій в парафіяльній залі. Довгуючих членів проситься вирівняти свої місячні належитості в противному разі можуть бути суспендовані. — М. Хома, предс.; В. Глива, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Місячні збори Т-ва ім. Т. Шевченка відбудуться в неділю, 21-го березня, о год. 12-ій вполудне в залі при 2250 В. Кортез. Проситься членів прийти. Довгуючі члени, якщо не вирівнають своїх залеглостей будуть суспендовані. — Когут, секр.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ. — С-во Любов відд. 37, повідомляє своїх члениць, що квартальні збори відбудуться в неділю, 21-го березня, о год. 3-ій попол., в У. Н. Домі, 214-216 Фултон вул. Просимо всіх прийти на ті збори, будуть важні справи до полагодження. А. Погранична, предс.; А. Гнатюк, секр.; М. Процак, кас.; М. Полевчак, рек. секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — 397 відд., повідомляє своїх членів, що побір складок буде в суботу, 20-го березня від год. 7:30 — 8-ої веч, в неділю, 21-го березня від год. 12-2 попол. Просимо членів вирівняти залеглі вкладки. Рівнож подаємо до відома членів, що на спеціяльних зборах, які відбулись 10 березня вибрано новий уряд в такому складі: М. Субтельний, гол.; А. Радванський, заст. гол.; В. Яців і П. Ґенґало, контр. комісія; Олена Штогрин, секр.

АЛЕНТАВН, ПА. — Бр-во св. Михаїла, відд. 147 повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 21. березня, в парафіяльній залі, 803 Фронт вул., о год. 2-ій пополудні. Просимо членів прийти на означений час, довгуючих членів напоминаємо вирівняти залеглості. — І. Заворський, предс.; Г. Віленкий, кас.; І. Федорак, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Бр. св. Йосафата відд. 217, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 21. березня, в церковній залі, 305 Гудсон вул., о год. 2. попол. Проситься всіх членів прибути на означений час, бо є важна справа до вирішення. Пригадується довгуючим членам вирівняти залеглости. — В. Колоданський, предс.; А. Іванів, фін. секр.; І. Деркач, кас.; В. Гречух, рек. секр.;

ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. — Т-во ім. І. Франка відд. 372, повідомляє всіх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 20-го березня, о год. 7:30 веч., в домі VFW Вашингтон вул. Проситься всіх членів прийти є важні справи до полагодження. — А. Кручак, секр.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. — Т-во Запорозька Січ відд. 342, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 21-го березня, о год. 2-ій попол. в церковній залі на Roosevelt Ave. На зборах можна ще купити Союзовий Альманах. Проситься усіх членів прийти та приводити нових кандидатів на членів УНСоюзу. — І. Маркович, секр.

Посмертні Згадки

КИРИЛО ВАСИЛОВСКИЙ, член Бр. св. Арх. Михаїла відд. 11 УНСоюзу в Джанстави, Па., помер після тяжкої недуги 10. березня 1954 р., в 78 році життя. Покійний походив зі села Прибічі, пов. Яворів, Зах. Україна. Полишив в смутку двох синів, Михайла, Теодора і 6 доньок, Катерину, Марію, Зофію, Ірину, Анну, Розалію і 10 внуків. Похорон відбувся 13. березня 1954 р., з похоронного заведення до укр. гр.-кат. церкви при участи родини і знайомих та членів Бр. Тлінні останки поховано на цвинтарі св. Володимира, укр. гр.-кат. парафії в Джанстави, Па. — В. Н. П.!

П. Сціленний, секр.

ПРОКІП ВОВК, член відділу 383 УНСоюзу в Бриджпорт, Па., упокоївся 12-го березня 1954 р., Похорон відбувся 15. березня з дому до церкви св. Петра і Павла, а відтак на кат. цвинтар св. Петра і Павла. Покійний походив зі села Остапіє пов. Скалат. Оставив у смутку дружину Йосифу, дочку Анну, Мирославу, зятів і 4 внуки. — В. Н. П.!

І. Грозінський, секр.

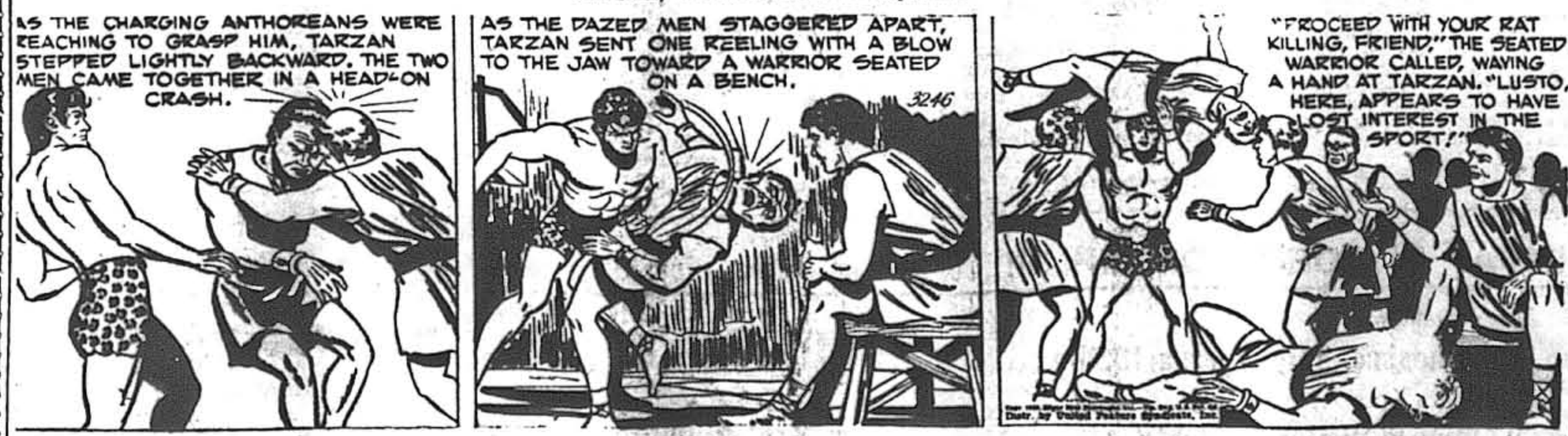
„СЛОВО РІДНЕ"
ЧИТАНКА З УКРАЇНОЗНАВСТВА
укладу проф. К. Кисілевського, у виданні „Учительської Громади" в Ню Йорку.
НАДАЄТЬСЯ ЯК ПІДРУЧНИК ДО НАУКИ ТА ЯК ДАРУНОК
для дітей і юнацтва у віці від 9-17 рр. — Ціна, $2.25.
Замовляти в:
"SVOBODA"
81-83 GRAND STREET, JERSEY CITY 3, N. J.

Вступайте в члени УНСОЮЗУ!

НІОДНА КУЛЬТУРНА ЛЮДИНА НЕ МОЖЕ ОБІЙТИСЬ БЕЗ РІДНОГО ЩОДЕННИКА

Перелетні Птахи
Нова книжка гумориста
ІВАНА КЕРНИЦЬКОГО
Оповідає про веселі пригоди мандрівників, що з України дочимчикували до Америки.
Ціна $1.50.
Замовляти в „Свободі".
P. O. Box 346,
Jersey City 3, N. J.

ТАРЗАН, ч. 3246. Показний керівник.

Коли напасники анторейці вже мали його вхопити, Тарзан трошки відступив назад. Два чоловіки зударилися головами.

Коли здивовані чоловіки розділилися, Тарзан штовхнув одного, і той від удару в щелепи похитнувся в сторону вояка, який сидів на лавці.

— Продовжайте вбивати щурів, приятелю, — крикнув вояк, що сидів на лавці, і махнув рукою на Тарзана. — Ось Люсто, здається, вже втратив зацікавлення до спорту.